

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia|| Ivridica,|| Sev Ivs Civile Theologicvm,||

Fickler, Johann Baptist

Dilingæ, 1575

VD16 F 976

De varijs pœnis et vltimo supplicio hæreticorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63414)

mittat ipsa per suas Deo dilectas literas om-
nibus sanctissimis Metropolitibus sub ipsa exi-
tibus, quorum cuilibet cura erit ipsa manife-
sta facere sanctissimis Ecclesijs sub ipsis ordi-
natis, vt neminem ex omnibus lateant quæ
sacerdotio visa sunt, & ab imperio confirma-
ta. Diuina subscriptio. Diuinitas te seruet per
multos annos, sancte ac religiose Pater. Data
octauo Idus August. Constantinopoli, post
consulatam Bilisarij.

DE POENIS VA-
RIIS HAERETICORVM ET
quod vltimo supplicio affi-
ciendi sint.

ARCADIVS, HONORIVS ET THEODO-
sius Imp. inl. Manichæos, C. de hæret.
& Manich. &c.

Hæreticos meritissima seueritate persequi-
mur. Hinc itaque hominum generi nihil
ex moribus, nihil ex legibus commune sit
ceteris. Ac primum volumus esse publi-
cum crimen. Quia quod in religionem diui-
nam committitur in omnium fertur iniuriam.
Quos bonorum etiam omnium publicatione
persequimur. Ipsos quoque volumus amo-
ueri ab omni liberalitate & successione quoli-
bet titulo vendente. Præterea non donandi,
non emendi, non vendendi, non postremo
contrahendi cuiquam conuicto relinquimus
facul-

Hæresis pub-
licum crimē.

Religionis le-
sio est com-
munis omniū
iniuria.

Pœne hære-
ticorum.

Qq

facul-

Hæretici capitaliter puniendi: nam publicè interest prouincias malis hominibus purgari vt in quiete boni & orthodoxi permanent. l. 2. C. quan. lic. fin. iud. vind. & l. congruit. ff. de off. persid.

Receptatores hæreticorum puniendi.

Hæretici non debent gaudere beneficijs Catholicorū

Quia beneficijs principum in alterius iniuriam non tribuuntur. l. nec auus C. de emanc. liber. Iniuria autem fit Catholicis, quando hæretici gaudent beneficijs, quibus affici debent orthodoxi. Poena seductorum.

facultatem. In mortem quoque inquisito tendatur. Nam si in criminibus maiestatis cet memoriam accusare defuncti, non immerito & hic debet subire tale iudiciū. Ergo & premissa illius scriptura irrita sit, siue testamentum siue codicillo, siue Epistola, siue quolibet genere reliquerit voluntatem, qui Manichæ fuisse conuincitur, sed nec filios heredes ei ostendere, aut adire permittimus, nisi a paterni uitate discesserint. Delicti enim veniam precantibus damus. In eos etiam auctoritatis nostra aculei dirigantur, qui eos domibus damnanda prouisione defendunt. Semper super extra noxam esse volumus, si domos sacrilegum euitantes, ad Ecclesiam Catholicam seruitio fideliore transferint.

IVSTINIAN. IMP. IN L. 19. (QVAE ALI in lib. prætermitt. Cod. est) C. de her. & Manich. &c.

HAERETICI orthodoxorum præiulia habebant: quinimò supremo officio publico, bona eorum publicentur, testamentum non faciunt, nullo modo contrahunt, heredes non habent. Si orthodoxi sint post mortem accusentur, ipsorum testamenta irrita sint.

THEODOS. ET VALENTINIAN. IMP. in eum qui. C. de apostatis.

Qui seruum vel ingenuum inuitum, seu in fideione plectenda ex cultu Christiana religionis in nefandam sectam ritumque transducunt.

perit, cum dispendio fortunarum capite
sumendum esse censemus.

THEODOS. ET VALENTINIAM. IN L. 3.
(quæ aliâs in prætermis. lib. (C. de sum. trin.
& fi. Cath. &c

Sanctimus ut omnes impie Nestorij fidei æ-
mali, aut nefariæ eius doctrinæ sequaces,
siquidem Episcopi sint aut clerici, ab Ecclesijs
facto sanctis eijciantur, si verò Laici fuerint
anathematizentur. licentiam habentibus cun-
ctis orthodoxis, qui nostræ piæ legis sectatores
sunt, illos, si voluerint, omni metu & damno
cessante publicè denunciare & accusare, reosq;
peragere.

Admonendus est hęc pius lector hanc legem à Typo-
graphis Lugdunensibus bis editâ fuisse, primùm qui-
dem eo modo & ijs verbis, quibus modo adscripta est.
ut potè decurtata, & brevior facta, quibusdam, ut
probabile est, à Tribuniano amputatis: deinde totam
integram, qualis extabat in libro nouellarum Theo-
desij & Valentiniâni, vnde illam desumpsit Tribunia-
nus, ex qua infra, vbi de scriptis hæreticorum agitur,
etiam nonnihil ad institutum seruiens excerpimus.
Huius porò constitutionis facit mentionem Euaagrius
Scholasticus, & ex ea quedam verba recenset: quo
loco ait eam esse tertiam numero constitutionem libri
primi Codicis tituli primi. Meminit etiam huius Ne-
sthorus libro 14. cap. 36. Eccles. Hist.

IMP. MARTIANVS IN L. NEMO CLERI-
cus. C. de sum. trin. & fide Cath. &c.

Hæretici non solum contra fidem verè expo-
sitam veniunt, sed etiam Iudæis & Paganis

Episcopi vel
clerici in hæ-
resim lapsi ab
Ecclesijs eijci
debent.

Hæreticos
recte fidei ad-

Q9 2 ex

uerfari eamq;
infidelibus
ludibrio ex
ponere.

ex huius modi certamine profanant veneranda mysteria. Huius igitur criminis rei videri compellentur, pro vigore iudicorum, & competentibus supplicijs subiugandi.

IUSTINIAN. IMP. IN EDICTO DE FID.
latine reddito per Anton. Contium Ic. & habetur in
l. v. C. de sum. trin. & fid. cath. & c. §. Haec igitur.

Nestorius an-
thropolatra.

Hæc igitur cum ita se habeant, anathematizamus omnem hæresim, præsertim veronastorium Anthropolatram, diuidentem unum dominum nostrum Iesum Christum filium Dei & Deum & Deum nostrum, nec discretam secundum veritatem consistentem sanctam gloriosam semper virginem Mariam theotokion esse, hoc est Deiparam, sed alium esse Deum ex Deo patre, alium qui ex sancta per virginem Maria natus est: hunc autem gratia & proximitate, quam habuit cum Deo vero, Deum factum esse. Neque verò Nestorium solum, sed & Eutychem mente captum, pharissiam inducentem, negantem autem carnationem, hoc est, nostram salutem consistentem per omnia consubstantialiam secundum diuinitatem, et consubstantialiam secundum humanitatem. Simili modo & Apollinarem anemicida, seu psychophtoron, dicentem dominum nostrum Iesum Christum filium Dei & Deum nostrum inanimem esse, & confusionem seu perturbationem superducentem in humanitati vnigeniti filij Dei, Sed & omnes, qui eundem cum eo sentiunt. Si enim aliqui post hæc nostrum

Apollinaris
anemicida.

nostram pramonitionem certò & liquidò id cognoscentibus & comperientibus locorum Episcopis Dei amantissimis, inuenti fuerint post hac in contraria his opinione esse, hi nullus indulgentiæ expectent veniam: iubemus enim tales tanquam confessos hæreticos comperenti animaduersione subiugari.

IDEM IVSTIN. IN L. 6. (ABEOD. CON-
tio translata) C. dicto tit. §. His ita se habentibus.

His ita se habentibus, anathematizamus omnem hæresim, præcipuè verò Nestorium anthropolatram, et qui eadem cum ipso sentiunt vel senserunt. Qui diuidunt vnum Dominum nostrum Iesum Christum filium Dei, & Deum nostrum, & qui non confitentur propriè & secundum veritatem sanctam gloriosam & semper virginem Mariam theotocon, seu Deiparam, id est Dei matrem, sed qui duos filios dicunt, vnum ex Deo patre Deum verbum, alterum ex sancta semper virgine Deipara Maria, gratia & habitudine & propinquitate, quam cum Deo verbo habet, natum esse: & qui negant nec confitentur dominum nostrum Iesum Christum filium Dei & Deum nostrum incarnatum & hominem factum, & crucifixum, vnū esse ex sancta & consubstantiali trinitate. Ipse enim solus est coadorandus & conglorificandus Patri & sancto spiritui. Anathematizamus insuper & Eutychem mente captum, & qui cū eo sentiunt, aut senserunt, qui phantasiam introducunt, nègantque veram natiuitatem seu

Nestorij error negantis D. Virginem esse Deiparam.

Eutyches hæreticus mente captus, eiusq; error.

Q 3 genera-

generationem Domini & saluatoris nostri Iesu Christi ex sancta virgine, & Deipara, hoc est nostram salutem: & qui non confitentur ipsam consubstantialem nobis, secundum humanitatem. Similiter autem anathematizamus

Apollinarius
psychophton.

Apollinarium psychophton, siue animam, & qui cum eo sentiunt, vel senserunt: qui dicunt inanimé, hoc est animam humanam expertem dominum nostrum Iesum Christum filium Dei & Deum nostrum: & qui confusionem aut turbationem introducunt & inuehunt in regenerati Dei filij in humanationem, seu humanitatem: & omnes postremò, qui eadem cum eis senserunt, aut sentiunt. Dat. Id. Martij Constantinop. D. N. Iustiniano PP. A. 3. Col.

Scriptum est hoc edictum eodem exemplo Epistolae item. Caesariensibus, item Cyzicenis, Amidenis, Pezontijs, Hierosolymitanis, Augustanis, Tarso, Anciranis.

IDEM IUSTINIAN. IN EDICTO post. Constantinop. §. Quae enim

Memoria haereticorum damnata.

Quae de haereticis proferuntur in Synodo, pars gestorum fiunt, non ad liberationem interferuntur, sed ad maiorem condemnationem eorum, & qui eis similia sapiunt.

IDEM IN EOD. EDICTO. §. Si verò quidam.

Haereticus obstinatus et post mortem anathemati subdi potest.

Omnis haereticus usque ad finem vitae in errore permanens, iuste perpetuo anathemati etiam post mortem subijcitur, & hoc multis haereticis & antiquioribus & propius factum est.

IDEM IVSTIN. IN EOD. EDICTO.
to. in fine.

Siquis post confessionem Catholicae fidei & haereticorum condemnationem, saluo manete pio intellectu, de nominibus, vel syllabis, vel dictionibus contendens, separat se à sancta Dei Ecclesia, tanquam non in rebus, sed in nominibus, & dictionibus posita nobis pietate, talis, utpote dissensionibus gaudens, rationem pro semetipso & pro deceptis & deceptis ab eo, reddet magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo in die iudicij.

Haeretici pro deceptis rationem reddent in die iudicij.

IDEM IVST. IN L. FI. §. HIS ITA
dispositis. C. de Episc. & cleric. &c.

Nulli Iudæo, Pagano vel haeretico licet habere seruos Christianos. Aduerte hic pulchram societatem (si dijs placet) Iudæorum, Paganorum & Haereticorum, quos leges passim æquiparare, & in eundem manipulum copulare solent, utpote indignos, quibus cum Christiana & orthodoxa fidei homines consuetudinem habeant, ne ipsorum fermento quisquam, velut pice quadam commaculetur, & callidissimis machinationibus seducatur.

Haereticis nõ licere vt habeant seruos Christianos.

LEO ET ANTHEMIVS IN L. NEMO IN
foro. C. De Episcopali audient. &c.

Haeticus neque iudex neque aduocatus esse conceditur.

Haeticus prohibetur esse aduocatus in iudicio sub pœna proscriptionis & perpetui exilij. Neque possunt esse iudices siue defensores.

Qg 4 fores

fores ciuitatum : ita sanxit Anastasius Imp. in l. iubemus. C. eod. tit.

FRIDERICVS 2. IMP. IN CONST. STATUIMUS: C. de Episc. audient. &c.

Idem quoq; in huius Friderici Imperatoris constitutione de statutis & consuetudinibus, &c. vnde hoc authenticum extractum est, latius continetur.

STATUIMUS hoc edicto in perpetuum valitum, vt potestates, consules, seu rectores quibuscunque fungantur officijs, pro defensionis dei praestent publicè iuramentum quòd de rebus suae iurisdictioni subiectis, vniuersos hereticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro rebus suis exterminare studebunt, ita quòd modò quandocunque quis fuerit in potestatem, seu perpetuam, seu temporalem adscriptus, hoc teneatur capitulum firmare iuramento, alioqui neque pro rectoribus habeatur eorumq; sententias ex tunc irritas iudicari & inanes.

CONSTANTINVS, CONSTANTINVS

Constans Imp. in l. 1. C. de haeret. & Manich. &c.

PRIUILEGIA quae contemplatione religionis indulta sunt, Catholica tantum legis obsequatoribus prodesse oportet. Haereticos non solum ab his priuilegijs alienos esse volumus, sed aduersus muneribus constringi, & subijci.

Mulieros hereticas omnibus priuilegijs femineo sexui concessis priuari.

IUSTINIAN. IMP. IN AVTH. ITEM PRIUILEGIUM C. de haeret. & Manich. &c.

PRIUILEGIUM dotis, quo mulier creditore tempore prioribus antepositur, nec notis tacitis hypothecis, & alia omnia mulieribus lege data clauduntur his, quae Catholicae participant communionem.

FRIDERICVS

FRIDERICVS I. IMP. IN CONST.

auth. credentes. C. de haeret. & Manich. &c.

Receptatores, defensores & fautores haereticorum damnamus, firmiter statuentes, vt postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, satisfacere contempserit intra annum, ex tunc ipso iure sit infamis, nec ad publica officia, seu consilia, vel ad eligendum aliquos adhibeatur, neque ad testimonium admittatur. Sit etiam intestabilis, vt nec testandi liberam habeat facultatem, nec ad hereditatis successionem accedat. Nullus praeterea ei super quocunque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causa aliqua ad eius audientiam perferantur. Si vero fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta per ipsum confecta, nullius penitus momenti censeantur.

Hereticus per annum in excommunicatione permanens sit infamis, & ad nulla pub. officia admittitur, &c.

IDEM FRIDERICVS IMP. IN AVTH.

si vero Dominus. C. eod. tit.

SI Dominus temporalis requisitus & admonitus ab Ecclesia terram suam purgare neglexerit ab haeretica prauitate, post annum a tempore monitionis elapsam, terram ipsius exponimus Catholicis occupandam: qui iam exterminatis haereticis absq; vlla contradictione possideant, & in fidei puritate conseruent.

Dominus temporalis intra annum non purgans territorium suam ab haereticis, dominium amittit, terraq; eius publicatur.

THEODOS. ET VALENTIN. IMP. IN

l. Ariani, C. de haeret. & Manich.

Omnes

Haereticos ultimo supplicio puniri debere.

Haereticos etiam elemētis ipsis facere iniuriam.

Haereticorum poena varia.

Cōtra poenas haereticorum nulla impetratio valet.

OMnes haeretici, & qui ad imam vici-
rum nequitia peruenierunt Manichaeorum
quam in Romanum locum conueniendi
randiq; habeant facultatem: sed de ciuitate
pellantur, & ultimo supplicio tradantur:
nam his nihil reliquendum loci est, in qua
suis etiam elementis fiat iniuria. Cunctis
legibus, quae contra eos ceterosque, qui in
fidei refragantur, olim diuersisq; temporibus
latae sunt, semper viridi obseruantia valent
sive de donationibus in haereticorum consuetu-
dine (quae ipsi audacter Ecclesias numero-
sanantur) factis, sive ex ultima voluntate
bus qualitercunq; relictis, sive de priuilegiis
ficiis, in quae Domino permittente vel con-
uente conuenerint, venerandae nobis Catho-
licae Ecclesiae vindicandis, sive de procuratoribus
qui hoc nesciente Domino fecerit, detra-
brarum auri multa, vel exilium, si sit in
subituro: metallum vero post verbera, si in
lis conditionis sit, ita ut nec in publicum
uenire locum, nec aedificare sibi quas Ec-
lesias, nec ad circumscriptionem legum
quam meditari valeant, omni civili & mili-
tari, curiarum etiam, & defensorum, & iudicum
sub viginti librarum auri interminatione
hibendi auxilio, illis etiam omnibus in futu-
rentibus firmitate, quae de militia poenitentibus
riis, de quibus diuersis sunt haereticis promulgatae,
nec speciale quidem beneficium aduentum
ges valeat impetratum.

VALENTIN. ET MARTIAN. IN L.
quicumque, C. eod. tit.

Vicunq; Eutichetis profanam peruersita-
tem sequuntur &c. sciant se esse hare-
ticos Apollinaristas, Apollinaris enim facino-
rosissimam sectam Eutiches & Dioscorus mé-
re sacrilega sunt secuti. Ideoq; hi homines, qui
Apollinaris vel Eutichetis peruersitatem se-
quuntur, illis pœnis quæ diuorum retrò Prin-
cipum constitutionibus cōtra Apollinaristas,
vel serenitatis nostræ postmodum sanctiones
contra Eutychianistas, vel hac ipsa augustissi-
ma lege contra eosdem decretae sunt, nouerint
se esse plectendos. Idcirco Apollinaristas, hoc
est, Eutychianistas (quibus etsi est in appella-
tione diuersitas, tamen est in hæresis prauitate
coniunctio, et dispar quidem nomen (sed idem
sacrilegium) siue in hac alma vrbe, diuersisque
Prouinciis, siue in Alexandrina ciuitate, siue
intra Ægyptiacam diœcesim sunt, & neq; ita
credunt vt prædicti venerabiles Patres crede-
bant, &c. Episcopos et presbyteros aliôsue cle-
ricos creare & habere prohibemus: scientibus
tam Eutychianistis & Apollinaristis, qui ausi
suerint cuiquam Episcopi, vel presbyteri, vel
clerici nomen imponere, quàm his qui passi
suerint impositum sibi nomen sacerdotale re-
tinere: pœnam exilij cum facultatum suarum
amissione se subituros. Vniuersi præterea A-
pollinaristæ, vel Eutychianistæ non Ecclesias,
non monasteria sibi cōstruant: parasynaxes &
conuen-

Heretici licet
diuersi, in sce-
lere tamen
sunt idem.

Hereticos nec
Ecclesias nec
monasteria q̄
dificare liceat.

conuenticula, tam diurna quam nocturna
 contrahant: neq; ad domum, vel possessionem
 cuiusquam, neq; ad monasterium, vel quocunq;
 cunq; alterum locum operaturi, sectae suae
 simae cōgregentur. Quod si fecerint, & hoc
 actum fuisse Domino volente constiterit,
 rem in examine iudicis approbatam, de
 vel possessionem eius, in qua conuenienter
 monasteriū, eius ciuitatis orthodoxae
 in cuius territorio est, iubemus addici. Si
 ignorante domino, sciente verò eo, qui possidet
 nes domus exigit, vel actore vel cōducitore
 dij parasynaxes & cōuenticula interdum
 legerint, conductor vel procurator, si fuerit
 vel quicumq; eos in domū, vel possessionem
 monasterium receperint, ac passi fuerint
 tas parasynaxes cōuentusq; celebrari, iube
 a biectae sint conditionis, fustibus publicis
 poenā suam, & in aliorum coëreantur
 plum. Si honestae verò sint personae, decem
 auri multae nomine fisco nostro cogantur
 re. Nullum præterea Apollinaristam, vel
 chianistam ad aliquam iubemus aspirare
 litiam. Et si inuenti fuerint: militari cingulo
 luti, honestorū hominum & palatij cōmuni
 ne priuentur: nec in aliqua, nec in qua nati
 ciuitate vel vico, aut regione versentur. Si
 verò in hac alma vrbe nati sunt, tam sacrosan
 mo comitatu, quam omni per prouinciam
 tropolitana ciuitate pellantur. Nulli in
 Eutychanistae, vel Apollinaristae publice vel
 priuati

Haeretici qui
 et quando fu-
 stigandi.

Haeretici de-
 bent honesto-
 rum hominū,
 & principalis
 palatij, siue
 aulae consue-
 tudine pri-
 uari.

uatim conuocandi catus, vel circulos con-
 ueniendi, & de errore haeretico disputandi, ac
 ueritatem facinorosi dogmatis adserendi,
 uatur facultas. Nulli contra venerabilem
 Chalcedonensem synodum liceat aliquid vel
 are, vel scribere, vel edere, atq; emittere, aut
 orum dicta vel scripta super eadem re pro-
 are. Nemo huiusmodi habere libros, & sacri-
 ega scriptorum audeat monumenta seruare.
 Quod si qui in his criminibus fuerint depra-
 uentis, perpetua deportatione damnentur. Eos
 uero, qui discendi studio adierint, de infausta
 aerei disputates, decem libraru auri, quae fisco
 nostro inferenda sunt, iubemus subire dispen-
 dum. Ultimo etiam supplicio coeceaatur, qui
 licita docere tentauerint. Omnes uero huius-
 modi chartae ac libri, qui funestum Eutychetis
 scilicet, et Apollinarij complexi fuerint dogma,
 incendio concrementur, ut facinorosa peruer-
 sitatis vestigia flammis combusta depereant.
 Equum namq; est, ut immanissima sacrilegia
 ar poene magnitudo percellat: scientibus mo-
 eratoribus prouinciarum, eorumque appari-
 tibus, defensoribus etiam ciuitatum, quod
 ea quae legis huius religiosissima sanctione
 cultodienda decernimus, aut neglexerint, aut
 aliqua permiserint temeritate violari: dena-
 rum librarum auri multam fisco nostro infer-
 cogantur: insuper etiam existimationis suae
 riculum sustinebunt.

Haeeticorum
 libri prohibi-
 ti sunt, et exu-
 ri debent.

Haeetici vl-
 timo suppli-
 cio plectedi.

ANASTASIVS IMP. IN L. CO-
 gnouimus, C. dicto tit.
 Cogno-

Liberos dun-
taxat ortho-
doxos vindi-
care sibi ius
succedendi in
bonis parētū:
& ali debere
à parentibus
etiam nō or-
thodoxis: tū
etiam dotes
et donationes
propter nu-
ptias petere
posse.

Haereticorum
bona cessante
successione
Catholica fi-
sco vindican-
tur.

Cognouimus multos esse orthodoxos
ros, quibus nec pater nec mater orthodoxi
sunt religionis. Et ideo sancimus, ut non
in casu, vbi alter non orthodoxa religio
sed etiam in his casibus in quibus vterque
alienae sectae sit, id est, pater & mater hi tam
modo liberi ad eorum successionem sine tes-
tamento, siue ab intestato vocentur, & dona-
tiones, seu alia liberalitates his accedant
sint, qui orthodoxorum venerabili sunt
ne decorati, ceteris liberis eorum, qui non
omnipotentis amorem, sed paternam, vel
ternam impiam affectionem secuti sunt, ab
beneficio repellendis. Liberis autem ortho-
doxis non existentibus, ad agnationem, vel cognationem
eorum (orthodoxos tamen) vel ad
vel successiones peruenire. Quod si nec ag-
tio vel cognatio recta inueniatur, tunc
res fisci nostri iuribus vindicari. Sed ne
mur morientibus quidem genitoribus, pro
prouidere, viuentibus autem nullam
prouidentiam (quod etiam ex facto
gnitum est) necessitatem imponimus
genitoribus orthodoxos liberos, secundum
patrimonij, alere, & omnia eis praestare
quotidiana vitae conuersationem sufficientem
& dotes pro filiabus & neptibus dare. Et
nuptias donationes pro filiis & nepotibus
scribere, in omni casu secundum vires patrimonij,
huiusmodi liberalitatibus estimandis
propter diuini amoris electionem parentum
materna sint liberi prouisione defraudandi.

...videlicet quæ nostræ constitutionis de
...Paganorum, & Manichæorum, & Bor-
...itarum, & Samaritarum, et Montanistarū,
...Tascodrogitarū, & Ophitarum, cæterorūq;
...hareticorum iam constituerunt, ex hac nostrā
...lege confirmandis, et in perpetuum valituris.

IVSTIN. IMP. IN L. XII. C. EOD.

DICIT hæreticum esse, qui non est ortho-
...xus. Item cū parentes dissentiunt & liti-
...ant, potior sit is qui liberos ad orthodoxam
...idem perducere vult.

FRIDERIC. II. IMP. IN AVTH. GA-
...zatos. C. de hæret. & Manich.

GAzaros, Patarenos, Leonistas, Speronistas,
...Arnoldistas, Circumcisos, & omnes hære-
...ticos vtriusque sexus, quocunq; nomine cen-
...sentur. perpetua damnamus infamia, diffida-
...mus atq; bannimus: censentes vt omnia bona
...talia confiscentur, nec ad eos vterius reuer-
...tantur: ita quod filij eorum ad successionem
...eorum peruenire non possint: cū longè gra-
...uitus sit æternam quàm temporalem offendere
...maiestatem. Qui autem inuenti fuerint sola
...suspiciōne notabiles: nisi ad mādaturam Eccle-
...sæ iuxta considerationem suspiciōnis, quali-
...tatemq; persona, propriam innocentiam con-
...grua purgatione monstrauerint, tanquam in-
...tames & banniti ab omnibus habeantur, ita
...quod si sic per annum permanserint, ex tunc
...omnes tanquam hæreticos condemnamus.

Fiscum loco
...filiorum hæ-
...reticorum in
...hereditatibus
...succedere.

Hæretici per-
...petua dam-
...nantur infam-
...ia.

Hæreticum
...etiā ex suspi-
...cione, nisi se
...purgauerit,
...condemnari
...posse.

IVST. IN L. QVONIAM. C. EOD.

Sancimus

Haereticos vel
Iudaeos non
posse testimo-
niū ferre con-
tra Christia-
nū orthodo-
xum.

Omnia haereticorum si-
milis reatus.

Haereticos ne-
que ex milita-
ri testamento
capere.

Sancimus contra orthodoxos quidem haereticos
gantes nemini haeretico, vel his etiam qui
daicam superstitionem colunt, esse in testi-
monia communionem, siue utraq; pars ortho-
xa sit, siue altera. Inter se autem haereticos
Iudaeis, ubi litigandum existimauerint, con-
dimus foedus permixtum, & dignos litigatio-
bus etiam testes introducere, exceptis scilicet
his, quos vel Manichaeus furor, cuius pars
& Borboritas esse manifestum est, vel Paganis
superstitio derinet: Samaritis nihilominus
qui illis non absimiles sunt, Motanitis, & Ta-
codrogitis & Ophitis, quibus pro reatu-
litudine omnis legitimus actus interdictus
Sed his quidem, id est, Manichaeis, Borboritis
& Paganis, nec non Samaritis et Motanitis
& Tascodrogitis, et Ophitis omne testimonium
sicut & alias legitimas conuersationes, in-
terdictum. Aliis vero haereticis tantum
modo iudicialia testimonia contra ortho-
xos, secundum quod constitutum est, volumus
esse inhibita. Ceterum testamentaria testi-
monia eorum, et quae in ultimis eorum, vel in
testamentis consistunt, propter utilitatem mili-
tarij usus eis sine ulla distinctione permittimus
ne probationum facultas angustetur.

IDEM IMP. IN L. DIVIN. C. EOD.
Diuinam nostram sanctionem, per quam
sancimus neminem errore confectum haereticum
hereditatem vel legatum vel fidei commissum
capere, etiam in ultimis militum voluntariis
locum habere praecipimus, siue communi iure, siue
militari testentur.

IDEM IN L. XVI. C. EOD. ALIAS
in lib. prætermisfor. C.

Aliter cōiugum orthodoxus sit; alter hæreticus, liberos eorum orthodoxos fieri oportet.

Liberi sequuntur religionem parentis orthodoxi. Hæc lex cum nonnullis sequentibus habetur etiã Nomenclator tit. 12. ca. 2. 3. & 13.

IDEM IN L. XVII. C. EOD. TIT.
& in prætermis. Cod. vt & sequentes huius tituli, II.

Hæretici ne doceant, neque ordinationes faciant.

Hæretici & ordines conferre prohibentur. Hic intellige supplicationes scilicet publicas: hoc est, ne celebrent Litanias. Et sic hæretici actum ecclesiasticum exercere nequeunt. Poena hæreticis.

IDEM IN L. XVIII. C. EOD.

Hæretici supplicationes ne faciant, poenam centum librarum officio præfati prætorio, si quippam tale factum fuerit, imminente: poenam verò quinquaginta librarum officio præfatis, & quæ ab ipsis loca detinentur, ab Ecclesijs vindicentur.

IDEM IN L. XIX. C. EOD.

Manichæi & Donatistæ orthodoxorum privilegia ne habeant, quinimò supremo afficiantur supplicio, bona eorum publicentur, testamentum non faciant, nullo modo contrahant, liberos heredes non habeant, si orthodoxi non sint, post mortem accusentur, ipsorum testamenta irrita sint.

IDEM IN L. XX. C. EOD.

Hæretici de ciuitatibus pellantur, & quæ ecclesijs eorum (quæ quidem Ecclesiæ ab illis impudenter vocantur) relicta à Catholica Ecclesia vindicentur.

IDEM IN L. XXI. C. EOD.

Ri Aedes

Domus in
qua habitant
haeretici Ec-
clesiae appli-
cantur.

Haeretici an-
tiqui probio-
res recentio-
ribus,

Haeretici viles
& abiecti,

Liberi catho-
lici soli succe-
dere debent
parentibus siue
orthodoxis
siue haereti-
cis,

Aedes in quibus haeretici consensu Domini congregantur, ecclesijs applicentur.

IDEM IN L. XXII. C. EOD.

Haeretici non construant Monasteria, neque militent. Ibi habetur etiam, quomodo qui aduersus sacrosancta concilia scripta aut talia scripta habent, puniantur. Ex illius constitutione apparet quomodo veterum haeretici in suo genere (nam omnium pars) atque sacrilegium est. I. quicumque C. de haereticis nostris fuere probiores, ut etiam vitam monasticam coluerint, & monasteria extruxerint, etiam contra catholicorum sententiam, in nostratibus haereticis non prohibendum, quod enim abest, quod monasteria ut ea ubique possunt deprenduntur, & demolisantur.

IDEM IN L. XXIII. C. EOD.

Legitimis haeretici traduntur sepulturi. Manichaeus in loco Romano deprehensus decollator. Item haeretici haereticorum non consequantur. Non fiant aduocatus causarum Patroni, aut defensores, aut tutum patres, sed viles & abiecti fiant.

IDEM IN L. XXIII. C. EOD.

Si parentes diuersae fidei atque religionis eius voluntas atque desiderium in successore praevalet, qui inter filios orthodoxorum demum suscipit, tamen si pater sit qui contra neque, verò is filius idcirco succensus, necesse ipsos alimonia, alijsue sumptibus necessarios priuato, sed neque vllam aliam irae causam in praeterea

extens, data dote propter nuptias dona-
tione eos priuet. Orthodoxis praeterea personis
liberos coniungito & contenditibus inter se
parentibus, is praualeat, qui liberos ad ortho-
doxam fidem adducere vult. Item liberi or-
thodoxi, si quid in parentes haereticos peccent
& delinquant, puniantur.

ITEM IN L. XXV. C. EOD.
Haereticis non baptizent, neq; per se vel in-
terpositas personas regiones curent, aut
administrent, neque doceant.

ITEM IN L. XXVI. C. EOD.
Haereticis neque haeredes fiant.

ITEM IN L. XXVII. C. EOD.
Haereticis neque intra sacra septa negocien-
tur.

ITEM IN L. XXVIII.
Haereticis contra orthodoxos testimonium
dicant &c. Quemadmodum supra in l.
quoniam. eod. tit.

THEODOS VALENTIAN. ET ARCA-
dus Imp. in l. Hi qui sanctam. C. de apostat.

Qui sanctam fidem prodiderunt, & sanctum
baptisma haeretica superstitione profa-
narunt, a consortio omnium segregati sint, a
testimonijs alieni. testamēti (vt ante iam sanxi-
mus) non habeant factionē, nulli in haeredita-
te succedat; a nemine scribatur haeredes. Quos
etiam praecipemus procul abijci, ac longius
mandari, nisi pax visum fuisset maioris, ver-
bi inter homines et hominū carere suffragijs.
sed nec vnquā in statum pristinū reuertantur,

Liberi ortho-
doxi in parē-
tes, licet here-
ticos, peccan-
tes, puniun-
tur.

Haereticis
baptizare nō
licet.

Haereticis ad
haereditari.
excluduntur.
Haereticis in-
ter Catholi-
cos negociari
prohibetur.
Haereticis ad-
uersus Catho-
licum non
posunt ferre
testimoniū.

Catholica fi-
dei deserto-
res perdunt
omnia, qua
iure com-
muni Chri-
stianis con-
cessa sunt.

Quae maxi-
ma sit Poena,

Ri 2, nec

nec flagitium horum obliterabitur penitenti-
 tia, neque umbra aliqua exquisitę defensionis
 aut muniminis obducetur: quoniam quidam
 eos, qui fidem, quam Deo dedicauerant, pro-
 luerunt, & prodentes diuinum mysterium
 profana migrauerunt: tueri ea quę sunt car-
 menticia, & concinnata non possunt. Leo
 etenim & errantibus subuenitur, perditis
 rō, hoc est, sanctum baptisma prophandis
 nullo remedio penitentię (quę solet alijs
 minibus adesse) succurritur.

IUSTINIAN. IMP. IN AVTH. DE PEN-
 uilegijs doctis hæreticis mulieribus non pre-
 standis. Collat. 8.

IMPERATOR IUSTINIANVS A-
 gust. Ioanni gloriosissimo Orientalium pro-
 toriorum Praefecto, iterum, ex-
 consuli ordinario patri-
 cio.

V Nam nobis esse in omni nostra religio-
 ce, et imperij vita, in Deo spem credimus
 scientes quia hæc nobis & animę & imperij
 dat salutem. Vnde & legilationes nostras
 de pendere compedit, & in eam respicere
 hoc eis principium esse & medium & termi-
 num. Sicut igitur vniuersi, qui ante nos im-
 rantes, & maximè Leo pię memorię nobis
 pater in suis constitutionibus, hæreticis omni-
 bus interdixerunt, vt neque vlla ipsi partici-
 pant.

entur militia, neque quodlibet in publicis curiis participium haberet, vti ne occasione militum & publicorum collegiorum facta Dei catholica, & apostolica Ecclesiae membra viderentur vultare: ita & nos ipsi hoc egimus nostris constitutionibus hoc roborantes. Hæreticos vero & illi dixerunt, & nos dicimus eos, qui dispersarum sunt hæresum: quibus coniungimus & connumeramus & qui Nestorij Iudaicam sequuntur vesaniam, & Eutychianistas, & Acephalos, qui Dioscori & Seueri mala secta languent, & Manichæi & Apollinaris renouantium impietatem: & ad hoc omnes qui non sunt membrum sanctæ Dei catholice & apostolicæ Ecclesiae, in qua omnes concorditer sanctissimi Episcopi, & totius orbis terrarum Patriarchæ, & Hesperiae & Romæ, & huius regis ciuitatis, & Alexandria, & Theopoleos, & Hierosolymorum, & omnes qui sub eis constituti sunt sanctissimi Episcopi, apostolicam prædicant fidem atque traditionem. Igitur sacram communionem in Ecclesia non percipientes à Deo amabilibus sacerdotibus, hæreticos iuste vocamus. Nam licet nomen Christianorum sibi imposituerint, veruntamen à Christianorum se fidei & communionis separant, Dei iudicio semetipsos subdignoscentes. Quæ igitur de hæreticis prolata sunt lege, omnibus sunt manifesta. Nos autem volentes orthodoxam amplectentes fidem, & eam defendentes, habere aliquod amplius

Rt 3 pri-

Hæreticos non
admitti debe-
re ad digni-
tates, vel ho-
nesta officia.

Qui dicantur
hæretici.

privilegium, ijs qui alienant semetipfos à
 ouili (quoniam neq; iustum est aequalibus
 orthodoxis hæreticos dignos fieri privilegia
 propterea & nunc ad præsentem respeximus
 legem. Quia enim dedimus privilegium ma-
 lieribus dotium, ut etiam prioribus crediti-
 bus præponantur, & meliorem ordinem
 habere, & nec à tempore superatas in dona-
 bus autem propter nuptias secundum tem-
 ra, per qua fiunt, hypothecas habere. Omnia
 in præfenti facimus manifestum per hære-
 cram nostram legem, quia & hoc privilegium
 & tacitas hypothecas, & omnia alia, quæ
 lieribus omnibus in diuersis privilegijs
 stris legibus data sunt, illis damus solis
 nus his fruantur & utantur, quæ diligenter
 habent rectam, & adorandam nostram
 tenere (catholica dicimus & Apostolica Ec-
 clesie) & participare in eius salutari com-
 munionem. Quæ enim separant se à sancta
 Catholica & Apostolica Ecclesia, & se
 sanctam in ea communionem percipiunt
 patiuntur à Deo amabilibus sacerdotibus
 lumus omnino talibus frui privilegijs. Si
 se separant à Dei muneribus, & à sacra
 munionem alienas faciunt: multò potius
 non eas dignas fieri privilegijs, neque
 stris legibus frui permittimus continentibus
 sint eis inaccessibilia omnino ex legibus
 neficia, & omni privilegio ex nostris con-
 tutionibus eis dato priuabuntur. Licet

Mulierem
 hæreticam non
 habere privi-
 legium præ-
 lationis dotis
 & creditorum
 mariti &c.

in eis melioris sententia factus, & rectam ve-
ramque amplectentibus fidem, & hac semper
contentas, stabilibus perfrui muneribus & pri-
uilegijs. His omni ditione valentibus, atque
seruandis: principaliter quidem à Deo ama-
bilibus Episcopis & Sacerdotibus, deinde à
potioribus administratoribus & iudicibus: siue
sint maiores, siue minores &c, Vnde compe-
tens est, & iudices apud quos aliquę mouebun-
tur contra mulieres causę, aut à mulieribus
quædam priuilegia sibi vindicare volentibus,
respicere ad præsentis nostrę legis subtilita-
tem: & si non inuenerint eas orthodoxę fidei
existentes, & percipientes sacrosanctam & a-
dorablem communionem in sanctissima
Catholica Ecclesia & Apostolica à veneran-
dissimis eius sacerdotibus: non permittere
sui ex nostris constitutionibus priuilegijs.
Quę igitur placuerunt nobis, & per hanc sa-
ctam declarata sunt legem tuę celsitudo co-
gnoscens, causis apud eam motis seruare, & o-
perari effectuique tradere curet, & per solemnia
edicta & præcepta propria omnibus faciat ma-
nifesta, & in hac felicissima ciuitate, & in pro-
uincijs, vt cognoscant omnes quanta, & quę
nobis cura est verę circa dominum Christum
verum Deum fidei, & nostrorum subiecto-
rum salutis.

Communio
adorabilis &
sacrosancta.

IDEM INST. IN AVTH. DE ECCLE-
siast. tit. & priuileg. &c. §. Iubemus autem.

Rr 4 Iube-

**Hæreticos
Ecclesiasticis
bonis vti frui
non posse.**

**Pœna conce-
denti bona
Ecclesiastica
hæreticis.**

**Hæreticorū
de lubrica Im-
perator vocat
speluncas in-
credulitatis:
nam ecclesia
appellari mi-
nime possunt.**

**Hæreticis
non licere æ-
dificare suā
perfidia de
lubrica: nec lu-
dæis Syna-
gogas.**

Iubemus autem nullum hæreticorum nec
per conductionem, neque per Emphiteu-
sim, neque per emptionem, aut alio quolibet
modo res immobiles accipere à qualibet
sancta Ecclesia, aut alio venerabili loco. Si
verò hæreticus pro tali causa prabu-
erit: Huiusmodi verò res venerabili loco
etiam datae sunt, vindicentur. Reſtorator
domus, qui ipsas res dedit hæretico, omni
gubernatione remoueat, & in monasterio
concludatur, & vno anno à sancta communione
segregetur: cū hæreticis prodiderit Christianitatem.
Si autem orthodoxus possessionem habens
qua est & sancta Ecclesia, alienauerit, aut
conducat, aut per Emphiteusim, aut per
conductionem, aut quamlibet gubernationem
hanc dederit Iudæo, Samaritano aut Armeno
aut alij hæretico, sancta Ecclesia cuiusdem
cui huiusmodi vindicet proprietatem aliena-
tionis. Si quis autem hæreticorum (quos
etiam connumeramus Nestorianos, & Apoly-
phalos, & Eutychnianistas) præsumpserit
speluncam suam incredulitatis ædificare, aut
nouam Synagogam cōstituere: locorum
sanctæ Ecclesie ædificia suæ proprietati defendat.
Si verò quis per Emphiteusim, aut conductionem,
aut etiam per quamcunque aliam gubernationem
dederit possessionem huiusmodi personæ:
si quidem sciebat dominos possessionis eius,
quia hæretico hanc commisit: omnis
reditus illius temporis, quod in cōtraſtu transiit
Eccle-

Haereticos ecclesiastica pradia nec per alios posse accipere in emphiteusi: & per consequens neque in feudum.

ecclesie ciuitatis, sub qua possessio constituta vindicari. Si vero ignorabat Dominus possessionis, quia haereticus erat cui commissa est, ipsum quidem dominum propter ignorantiam indemnem seruari: haereticum vero in utroque casu expelli de possessionibus, & eius substantiam applicari fisco.

DEM IN AVTH. DE ECCLES. CONFIT. in Africa. Collat. X.

Haereticus non baptizato, ad rempublicam non accedito, catechumenum non circumcidito. Nulla omnino haeresis domum aut locum orationis habeto.

IUSTINIAN IMP. IN AVTH. DE SAMARITAN. Collat. X.

VT impiam Samaritanorum haeresim, & omni ratione carentem horum vesaniam ad meliorem frugem perduceremus, neque non ipsorum animas, quo detinentur morbo, liberarem: sapen numero tam pientissimus Princeps Pater noster, quam etiam nos ipsi studio habuimus. Sed in plerisque horum non potuimus id, in quod longo studio incubuimus, effectui tradere. Euaferunt enim in tantam nonnulli eorum vesaniam, ut vel salutari baptismo dignati, denuo ad id mali, unde discesserant, redierint, & eadem cum Samaritanis habere in precio, eodem cum ipsis agitari furere dignantur. Praclarum igitur nobis visum est, ve-

Samaritani haeretici.

Rr 5 terera

terem illam & prius contra ipsos propo-
 patris nostri legem renouare. Ac prope-
 sancimus, vt ipsi neque ex testamenti tabu-
 neque absque ijs hæredes fiant, legataue-
 cipiant, aut donationis titulo rem aliquam
 ciscantur. Sed neque Samaritani, aut in
 uersum hæretici, qui uè rectam se Christi-
 fidem amplecti simulant, cum re uera
 ita sentiant, neque huic consentanea facia-
 ad hæreditatem ab intestato vocati, successio-
 nem habeant. Item neque testamenta
 scribant, neque legata relinquunt, aut dona-
 nisi, qui ea percepturi sunt, & rectè de fidei-
 tiant, & fideles sint operibus. Nam si
 horum sit, iubemus, vt post ipsorum mortem
 horum bona ad sacratissimum perueni-
 ararium. Vnde & sacra illa forma per
 dūlgentiam ipsis à patre nostro concessa,
 legis vicem obtinens, largitur ipsis, vt hæ-
 ditatem pariter adire & transmittere, ite-
 gatis honorari, & legata relinquere possint
 in posterum vacabit, neque prorsus vilitate
 mitatem habebit. Nam si huius se cetero-
 tia indignos esse perhibuerint, qui Sana-
 tanorum agitantur uesania: neminem a
 quam se ipsos accusabunt, cum à benigno
 te Dei, & seruatoris nostri Iesu Christi ab-
 sint. Liberalitates ab imperatoria olim
 iestate ipsis concessas amittunt, in hoc
 meliorem mentem redeant, non vt perpetuo
 in peruersa hac opinione sua permaneant.

Hereticos
 simulare fi-
 dem Chri-
 stiani.

Heretici in-
 testabiles.

Hereticorū
 bona Fiscalia.

incipimus autem à præfente lege rusticos, qui Samaritanorum opinionibus honorem habent: idque non ipsorum gratia, sed propter constitutionem prædiorum quæ ab ipsis coluntur, propterq; reditus & tributa, quæ exinde inferuntur publico, vt qui rusticitate sedentur. His etenim permittimus, vt tam ascendentes, quam descendentes, & ex transuerso cognatos suos hæredes legatariosuè scribant, tametsi Samaritanorum errore detineantur: Vt tamen fundos rectè colant, quo magis & vberior exinde prouentus ad prædiorum Dominos deferatur, & per ipsos ad fiscum &c.

Præterea Samaritanum omninò neque militiam capessere concedimus, neque ad civilem administrationem accedere, neque postulare in iudicio, neque postremò in consortium disertissimorum assumi rhetorum, neq; adolescentes instituire. Sed & si qui ex ijs salutari dignati baptismo, ad pristinum denuò errorem reuersi, obseruare sabbatha, aut etiam alia quadam agere videantur, quæ coarquant per simulationem ipsos sanctam baptismi assumpsisse: eos proscribi iubemus & in perpetuum tradi exilium. Iisdem quoque peccatis eos subdimus, qui contra rectam Christianorum fidè impium istis patrocinium præstiterint. Perpulchrum verò nobis videtur, vt ad contaminatum accurrentes baptismi, non temerè suscipiantur, sed cum quadam obseruatione & instructione, quæ imitationis

tempore

Cum rusticis hæreticis mitius agi, vt potè qui simplicitate quadam seducti sint.

Hæreticos ad honores non admitti.

Quomodo ad baptismi fit veniendū.

Quanto tempore instrui debeant Cathumeni.

tempore fieri solet. Dicimus autem, ut omnino sensu aliquo bonæ doctrinæ possunt, per duos primum annos in fide instruuntur, & pro viribus scripturas ediscunt; tuncq; demum sacro redemptionis offeruntur baptismati, tam longi temporis potius prorsus redemptionis fructum assecuti. Perros autem admodum, qui per ætatem doctrinam intelligere nequeunt, etiam absq; huiusmodi seruatione sacro dignari baptismate admittimus. Porro nullus Samaritanus Christianum habebit mancipium, sed simul acceptum fuerit, protinus in libertatem restituetur. Quod si æquè peruersa opinione mancipium ut ipse dominus fuerit, licitum ei esto, Christianorum de fide sententia exosculetur, & Romana ipsum libertate potiri.

IDEM IVSTINIAN. IN CONST. II.
de Iud. & Samarit. & hæretic. curialib.
apud Julian. &c.

Neque Iudæus, neque Samarita, neque quis hæreticus curiæ muneribus excipitur propter hoc solum quod Catholicæ fidei est. Sed & munera curialia subeant, & honore curiali potiantur. Nam curiales habent quædam priuilegia, veluti, ut tormentum non subiiciantur, ut non ab alia in aliam provinciam retrahantur. Et in summa, qui Catholicam fidem sentit, munera quidem curialia subeat: honorem autem, vel priuilegium nullum habeat.

Hæretici onerentur muneribus: sed non gaudeant honoribus vel priuilegijs.

Si hæreticus contra hæreticum litiget, liceat
 cuius eorum hæreticum testem adducere. Sin
 autem orthodoxus contra hæreticum litiget,
 pro orthodoxo quidem etiam hæretici testi-
 monium valeat: contra orthodoxum autem
 solum orthodoxi testimonium nullus hæreti-
 co pateat aditus. Interdum autem etiam ad-
 uersus orthodoxum hæretici testimonium
 probabile est: quod contingit, si orthodoxus
 in curialem conditionem trahatur, tunc enim
 hæreticus aduersus eum rectè testis producitur,
 ut dicat se scire eum curialem esse, vel curiale
 patre genitum.

Hæreticorū
 testimonia
 quomodo, &
 quando ad-
 mittantur.

IDEM IN TIT. DE HAERET. QVAE
 est const. CII. apud eundem Iulian.

N ullus hæreticus militet, vel curas publicas
 gerat. Hæreticos autem dicimus & Nesto-
 rianos, et Eutichanistas et Acephalos, qui Dio-
 scori & Seueri superstitionem secuti sunt, à qui-
 bus Manichæi & Apollinarij sacrilegia reno-
 uata sunt, & omnino eos, qui non communi-
 cant in ecclesia, hæreticos vocamus, quamuis
 nomen Christianorum vsurpant, ut tamen or-
 thodoxi plus quàm hæretici iuris habeant.

Hæretici qui
 sint.

Sciendum est mulieribus hæreticis priuile-
 gia in dotibus, vel propter nuptias donationi-
 bus, hypothecarumq; tacita dedimus, denega-
 re, & omnes huiusmodi prærogatiuas. Sin au-
 tem penitentiam egerint, & in ea persevera-
 uerint, non ex careant beneficijs nostris. Ea q;
 obser-

Hæreticæ
 mulieres pri-
 uilegijs suis
 priuantur.

obseruare procurent non solum religiosi
Episcopi, sed etiam magistratus & iudices
omnes, siue maiores siue minores.

IBIDEM IN CONST. CVII. §. NEQ.
pater, ver. Item si parens.

Hæreticos li-
beros ex hæ-
redari.

Hæresis in fi-
lio parentis
catholici ide
operatur
quod ingra-
tudo.

Orthodoxi
qui dicatur.
Hæretici qui
sint.

De catholi-
corum & he-
reticorum in-
ter se succes-
sione.

SI parens liberos suos, vel vnum ex his
catholicum habeat, ipse verò orthodoxus
stitutus, liceat ei eos vel eum in testamento
exheredare: quoniam non minima hære-
sa ingratitude est. Orthodoxos autem
dicimus eos, qui communicant in Sacrosancta
Ecclesia Catholica, in qua omnes patriarchæ
vna conspiratione & concordia colliguntur
& quatuor sancta concilia prædicantur, scilicet
Nicaenum, & Constantinopolitanum, & Ephesum
num primum, & Chalcedonense. Hæreticos
autem dicimus eos, qui Catholicis non com-
municant: quibus connumerari necesse est
Nestorianos atque Acepholos. Sed plene
hac parte loquamur, sciendum est non
hæreticos parentes, si orthodoxos liberos
habeant, alios quam ipsos hæredes instituisse:
liberis non extantibus cognatos suos cat-
olicos, scilicet hæredes instituant. Quod si
liberis superstitis alij quidem orthodoxi
alij autem hæretici appareant: omnem in-
stantiam parentis ad orthodoxos peruenire
volumus, vt fratres eorum hæretici, si in eodem
errore perseverauerint vsque ad mortem, non
omninò accipiant: sed mortuis eis sine per-
sentia liceat orthodoxis partes eorum altere

Sin autem poenitentiam egerint, portiones
 has capiant, sine fructibus tamen medij tem-
 poris, & sine vlla de administratione rerum
 molestia. Quod si omnes liberi haeretici fue-
 rint, alij autem cognati defuncti orthodoxi
 existant, ipsi liberis anteponantur in succes-
 sione. Quod si & ipsi haeretici fuerint: si qui-
 dem is qui defunctus est, habitum clericici ha-
 beat, Ecclesiae ciuitatis, in qua domicilium ha-
 buit, substantia eius deferatur: sic tamen, vt si
 intra annum non vindicauerint Ecclesiastici,
 huiusmodi personarum patrimonia ad fiscum
 nostrum deuoluantur. Sin autem Laici fue-
 rint: sine vlla discretionem res eorum fisci iuri-
 bus vindicentur. Quod non solum, si testa-
 mento scripto haeticus decesserit, locum ha-
 bere sancimus, sed etiam si intestatus defun-
 ctus sit, omnibus scilicet legibus valituris, qua
 contra haeticos & Nestorianos atque Ace-
 phalos, & omnes qui non communicant ca-
 tholicae Ecclesiae, posita sunt.

Hanc eandem condemnationem parentum, filio-
 rum, vel cognatorum haeticorum, iusto capite pro-
 sequitur Constantinus Harmenopholus, Iudex The-
 saronicensis, lib. 5. tit. 9. cap. De haeticis.

ITEM IV ST. IMP. IN CONST. CXVIII.
 apud eund. Julianum Parich. §. fin.

Non liceat catholicae fidei Christianorum alic-
 nis hominibus, veluti Paganis, vel Iudeis, vel
 haeticis, possessiones habere emphiteuseos,
 vel ecclesiarum vel sticis.

Haeretici ne
 gaudeant in
 Emphiteusi
 vel condu-
 ctis ecclesia-
 rum vel sticis.

vel conductionis titulo, in quibus orthodoxae religionis ecclesiae ministeria celebrantur.

ITEM LIB. VI. TIT. XI. DE GEN-
tilib. & haeret. apud Constantin. Har-
menop. &c.

Haeretici in-
testabiles.

Qui orthodoxorum, fide deserta, haerese effecti sunt nec testari, nec domos nec ex testamento, nec ab intestato quaeque possunt capere.

THEODOSIUS ET VALENTIANUS

AA. in l. inter caeteras. De Iud. Samarit. heret. & Pagan. Tit. ij. in legib. nouell. Theodosij. &c. §. quid sensibus.

Quid sensibus excacatus Iudaeos, Samaritanos, Paganos, & caetera haereticorum genera portentorum audere cognoscimus.

Quod si ad sanitatem mentis egregia legum edicta reuocare conemur, seueritatis cogitationes ipsi praestabunt, qui durae frontis obsequio piaculo locum veniae non relinquunt. Quae

Haeretici
incurabi-
les.

brevis cum sententia veteri desperatis mentibus nulla sit adhibenda curatio, tandem ne fides sectae in vitam, immemores nostri

vel ut indiscreta confusione licentius exoptentur, hac victura in omnem aeuum lege sancimus neminem Iudaeum, neminem Samaritanum

Haeticos
ab honorum
gradibus &
officijs pelli
debere.

neutra lege constantem, ad honores & dignitates accedere, nulli administrationem publicam, nec re ciuilibus obsequij, nec defensionis impetum saltem officio. Nefas quippe creditur

supernae maiestati, & Romanis legibus ini-
 mici, vltioresq; etiam nostrarum legum surre-
 ptivae iurisdictionis habeantur obtentu, & ac-
 quisitae dignitatis & autoritate muniti, a ducum
 Christianos, & ipsos plerumq; sacrae reli-
 gionis antistites, velut insultantes fidei nostrae,
 iudicandi, vel pronuntiandi quod velint, ha-
 beant potestatem. Illud etiã pari consideratio-
 ne rationis arcentes, ne qua synagoga in noua
 fabricam surgat, fulciendi veteres permissa li-
 centia, quae ruinam praesentaneam minitantur.
 Praeterea praecipimus, vt quicumq; seruum seu
 ingenuum inuitum, vel suasionem flectendo ex
 cultu Christianae religionis in nefandam se-
 ctam, ritumue traduxerit, cum dispendio fortu-
 narum capite puniendũ. Vt quisquis igitur vel
 infulas caperit, acquisitis dignitatibus non po-
 niatur, vel synagogam extruxerit, compendio
 Ecclesiae Catholicae se nouerit laborasse. Imò
 qui ad honores irrepserit, habeatur, vt ante,
 conditionis extreme, etiam si honorariam pro-
 meruerit dignitatem. Et qui synagogae fabri-
 cam cepit non studio reparandi, cum damno
 quinquaginta librarum fraudetur ausibus suis.
 Praeterea bona sua proscripita, poenae
 sanguinis destinandus, qui fidem alterius
 expugnauit peruersa doctrina. Et quoniam de-
 bet imperatoriam maiestatem ea prouisione
 sancta complecti, vt in nullo laedatur publica
 utilitas, Curiales ciuitatum omnium, nec non
 honorales onerosi, quin etiam militiæ, seu di-

Judaeis inter
 Christianos
 non licet ad-
 ficare syna-
 gogam.

Hereticis non
 licere alios ad
 suos sectas tra-
 here docendo
 vel persuadē-
 do, vel per-
 vim,

Capite ple-
 ctendos, qui
 Catholicū
 peruersa do-
 ctrina sedu-
 cunt.

Ss uerfis

uerſis officiis facultatum, & perſonalium
nerum obligatos ſuis ordinibus, cuiuscunq;
ctæ ſunt, inhæreere cenſemus, ne videamur
minibus execrandis contumelioſo ambitu
munitatis beneficiũ præſtitiffe, quos voluit
huius conſtitutionis autoritate damnari.
exceptione ſeruata, vt apparitores membra
rum ſectarum, in priuatis duntaxat negotiis
nullius iudicis ſententias exequantur, &c. Ita
dem ſequitur.

• An diutius perferimus mutari tempo-
• vices, irata cœli temperie, quæ Paganorum
• acerbata perfidia, neſcit naturæ libram re-
• uare. Vndè enim ver ſolitam gratiam ob-
• uit? Vndè æſtas ieiuna meſſe laborioſum op-
• colam in ſpe deſtituit arillarum? Vndè hæc
• intemperata ferocitas vbertatem terrarum
• netrabili frigore ſterilitatis læſione damna-
• Nifi quod ad impietatis vindictam tranſi-
• ſua naturæ decretũ. Quod ne poſthac ſolent
• cogamur, pacifica vltione, vt diximus, p-
• eſt ſuperni numinis veneranda maietas. Sen-
• eſt, vt quæ in Manichæos, Deo ſemper ob-
• ſos, quæ in Eunomianos, hereticæ fatuitatis
• tores quæ in Montaniſtas, Phrygas, Photinos,
• Priscillianiſtas, Aſcodrogos, Hydroparallanos,
• Borboriras, Orphitas, innumerabilibus con-
• tutionibus lata ſunt, ceſſante deſidia celeſtis
• cutioni mandentur.

IIDEM IMP. IN NOVEL. VALENTINIANI
Tit. de Manichæis. Albino P. P.
Superius

In hæretica
impietatis
vindictam,
irata cœli tem-
perie tranſit
lege ſua natu-
ræ decretum.

Superstitio Paganis quoque damnata temporibus, inimica publicae disciplinae, & hostis fidei Christianae, ad excidium sui clementiam nostram non immerito prouocauit. Manichaeos loquimur, quos execrabiles, et toto orbe pellendos, omnium retro Principum statuta iudicantur. Nec dissimulationem crimina nuper detecta patiuntur. Quae enim, & quam dictu auideturque obscena in iudicio beatissimi Papae Leonis, coram senatu amplissimo manifesta ipsorum confessione patefacta sunt? adeo ut eorum quoque qui diceretur Episcopus, & voce propria proderet, & omnia scelerum suorum percriberet. Quod noticiam nostram latere non potuit, quibus tutum non est negligere tum detestandam diuinitatis iniuriam, et impunitum relinquere scelus, quo non solum corpora deceptorum, sed etiam animae inexpiabiliter polluantur. Unde Albine Praefecte Augustorum, illustris & magnifica autoritas tua hac nos in aeternum victura lege statuisse cognoscat, quam in omnium prouinciarum faciet notitiam editis propositis peruenire. Ut ubicunq; terrarum quisquam Manichaeorum deprehensus, poenas, quas in sacrilegos iura sanxerunt, auctoritate publica seueritatis excipiat. Sitque publicum crimen, & omni volenti sine accusationis periculo tales arguere sit facultas. Nec cuiquam licitum tutumque sit aut celare tales, aut talibus conuiuere, cum omnia de hiis a nobis confirmata sint retro Principum statuta, ut nouerint

Manichaei execrabiles.

Haeretici obsceni.

Haeresis polluitur corpus & anima.

Haeresis publicum crimen, quod omnibus accusare licet.

Enumeratur
pœna Mani-
chorum,

vniuersi hac edictali lege pposita, Manichæi
dignitate militiæ, & vrbium habitatione
uandos, ne quis innocens talium conuer-
ne, aut societate capiatur. Successiones nec
pian, nec relinquat, sed fisci nostri viribus
gregentur. Nec eis, quod palam interdicim
vlla fraude quærat. Iniuriarum carerant
ne, contractus liberos omnino non habent.
Primates vnusquisque militiæ, vel omni
mox exigenda per apparitionem nostram
cem libras auri multa percellat, si quem
superstitione pollutum fuerint militare
que enim aliquid nimium in eos videtur
se decerni, quorum incesta peruersitas
nis nomine lupanaribus quoque ignota
denda committit. Dat. XIII. Calend.
Romæ, Valentinian. A. VII. & Nuno
COSS.

Hareticorum
incesta peruer-
fitas religiõis
nomine lupan-
narib⁹ quoque
ignota vel pu-
denda com-
mittit.

§ Alias colle-
ctis.

Adhortatio
ad Catholicã
vnitatem,

IUSTINIANI. IMP. AVTH.
interdict. collegiis. § Hareticorum.
Collat. 9.

PLurimorum esse & maximum bonum
nibus hominibus credimus verã & im-
culatã Christianorum fidei rectam confes-
nem: vt per omnia hoc roboretur, & omni-
bis terrarum sanctissimi sacerdotes ad
cordiam copulentur, & consone immacu-
tam Christianorum confessionem prædicent
& omnem occasionem, quæ ab hereticis im-
nitur auferant: Quod ostenditur ex diuersis
conscriptis à nobis libris & editis, Sed quoniam

nam haeretici neque Dei cogitant timorem, neque interminatas talibus poenas ex legum feritate considerantes, diaboli opus implent, & quosdam simplicium seducentes sanctae fidei Catholicae & Apostolicae Ecclesiae adulteras collectas, & adultera baptismata latenter faciunt: pietatis existimauimus, per praesens nostrum edictum monere, eos qui tales sunt, quantenus & ipsi recedant ab haeretica vesania, & nec aliorum animas per simplicitatem periant, sed magis concurrant ad sanctam Dei Ecclesiam: in qua recta praedicantur dogmata, & omnes haereses cum principibus suis anathematizantur. Nosse enim volumus omnes, quia si de caetero aliqui inueniantur, aut contrarias collectas facientes, aut apud semetipsos collectionem, nequaquam omnino eos ferimus, sed domos, ubi aliquid delinquitur, sanctae assignamus Ecclesiae: his autem qui colligunt aut apud se colliguntur, ex constitutionibus poenas inferri omnibus modis iubemus.

Haereticos nihil timoris Dei habere, opusque diaboli implere.

Dehortatio ab haeresi.

Haeretici ne colligant inter se contributiones,

DE SCRIPTIS HAERETICORVM.

THEODOS. ET VALENTIN. IMP.
in l. 3. C. de sum. trin. & fid. Cath. &c.

Omnia scripta, quae Deum ad iracundiam prouocant, vel animas violant, ne in honorem quidem aures venire volumus. Quod si autem peruenit ad nostras pias aures, quod-

Isti legis meminit etiam Euanagius Scholast. & Nicephor. lib. 4. cap. 20. 16. dam Eccles. hist.

Ss 3

dam